TING-HELLAN

Føroyar verða stýrda

Syndarliga málið um uttanríkispolitisku heimildirnar hevur enn einaferð víst, at advokatar eru vorðnir eitt slag av heksadoktarum í føroyskum politikki

TINGHELLUANALYSAN
Sjúrður Skaale

Eg søkti í síni tíð um alment innlit í málið, sum endaði við, at Jørgen Niclasen fór frá sum landsstýrismaður. Har var m.a eitt bræv, sum táverandi løgmaður Anfinn Kallsberg hevði skrivað Jørgeni. Í brævinum kravdi Kallsberg, at ávís viðurskifti í Fiskimálaráðnum vórðu fingin upp á pláss.

Hetta brævið frá Anfinni til Jørgen var ikki nýtt fyri mær - tað fekk nógva umrøðu tá tað var sent, tí hetta var einasta stig, løgmaður ætlaði at taka í málinum.

Tað, sum undraði meg, var eitt annað skjal. Tað var ein trivalig rokning frá einum privatum advokatvirki í høvuðsstaðnum. Og Løgmansskrivstovan skuldi m.a. rinda advokatvirkinum fyri at hava skrivað brævið, sum løgmaður hevði sent Jørgeni Niclasen!

Við øðrum orðum: Fyrst hevði ein kanningarstjóri - altso ein advokatur - skrivað eina frágreiðing, sum segði, at Jørgen Niclasen var farin útum sínar heimildir. Hesa frágreiðing mátti Palleba rinda rættiliga nógv fyri.

Síðani fór Anfinn Kallsberg til eina privata advokatskrivstovu, har hann keypti sær eina meting av frágreiðingini. Fyri pengarnar hjá Palleba. Og so keypti hann sær eisini, frá hesi somu skrivstovu, eitt bræv, sum hann skuldi senda Jørgeni Niclasen. Og eisini tað brævið mátti Palleba rinda fyri.

Nú fær okkara løgmaður sjálvur rímiliga góða løn frá Palleba. Og hann hevur afturat sær nógv fólk, hvørs flotta lønarkonto eisini verður fylt av pengum frá Palleba. Haramframt hevði Anfinn nógvar politiskar partamenn, sum eisini stóðu á lønarlistanum hjá Palleba. - Men kortini fór hann í býin at keypa sær politisk argument í málinum - fyri enn fleiri pengar hjá sama Palleba!

Hví tað? Fingu Anfinn og hansara hjálparfólk ikki løn fyri sjálv at meta um eitt mál sum Jørgen-málið? Fingu tey ikki løn fyri at skriva brøvini hjá Anfinni?

Ein advokatur má til

Tað var greitt frá byrjan, at Anfinn ikki - eins og meirilutin í løgtingi - helt, at málið skuldi hava nakrar stórvegis avleiðingar fyri Jørgen. Tað var avgjørt ein rímilig støða at hava. Men hví kundi hann ikki grundgeva fyri henni sjálvur? Hví skuldi hann brúka almennar pengar til at keypa sær grundgevingar frá einum privatum advokati?

Orsøkin er einføld: Tá ein advokatur sigur okkurt, so hevur tað í Føroyum nógv størri týdning, enn um onkur annar - t.d. Føroya løgmaður - sigur tað. Advokatar hava í føroyskum politikki nærum fingið einarætt uppá sannleikan. Ja, teir kunnu næstan samanberast við orakul og heksadoktarar.

Í umrødda máli vísti meirilutin á løgtingi til ein advokat, sum segði, at Jørgen var farin útum heimildirnar. Og Anfinn kundi ikki siga tað øvuta, uttan eisini at vísa til ein advokat. Ein maður, sum ikki kann byggja síni sjónarmið á eitt notat frá einum advokati, verður ikki tikin fyri fult. Vanligt vit og skil kann als ikki nýtast. Ein advokatur má til, tí advokatar kenna sannleikan!

Fluttir hegnpelar

Seinasta dømi um hetta, var viðgerðin av lógini um uttanríkispolitiskar heimildir.

Henda lóg er ikki, soleiðis sum løgmaður hevur ført fram, eitt úrslit av samráðingum millum Føroyar og Danmark. Upphavið til lógina er 100% danskt. Orsøkin til at hon er skrivað er, at føroysku sjálvstýrisflokkarnir nú hava vunnið trý løgtingsval á rað, og føroyingar eru farnir at tosa um "tá" og ikki "um" vit ein dag gerast eitt sjálvstøðugt land. Danska stjórnin hevur í hesi støðu valt ta klassisku loysnina: Gev teimum eitt sindur longri snór - tí so linkar kravið um fullveldi. "Divide et empere" søgdu rómverjar. Být sundur og valda.

Við hesi loysnini kunnu føroyingar í ávísum førum fáa loyvi til at umboða Danmark í millumtjóða viðurskiftum. Hendan heimild skal útinnast undir sera strongum donskum eftirliti, hon kann bara nýtast á ávísum avmarkaðum økjum, og hon kann bara nýtast um tað ikki á nakran hátt gongur ímóti donskum áhugamálum. Tað er heilt natúrligt, tí tað er jú Danmark, ið føroyingar nú sleppa at umboða í ávísum málum.

Hvat ein heldur um hetta, veldst um, hvørja politiska støðu ein hevur. Víst kann ein síggja tað sum eitt framstig. Men í mun til teir møguleikar, sum føroyskt fullveldi hevði givið, er tað ógvuliga avmarkað.

Kortini er lítil ivi um, at taktikkurin hjá stjórnini fer at eydnast. Hegnpelarnir eru fluttir longur niðan, og tað fer at gera, at kravið um at sleppa heilt niðan á fjallið fer at linkað. Í staðin fyri føroyskan rætt hava vit nú fingið eina danska heimild, sum mong fara at sláa seg til tols við. "Nú eru tenninar trektar úr fullveldisvonginum", eru triumferandi sambandssinnaðir politikarar longu farnir at siga. Og tað er ikki heilt skeivt.

Sum treyt fyri at flyta hegnpelarnar hevur danska stjórnin so kravt, at føroyingar skulu atkvøða fyri einum tilmæli til danska ríkislóg við nøkrum viðmerkingum, sum eru so kolonialistiskar, at ið hvussu er Fólkaflokkurin má sigast hava eyðmýkt seg sjálvan við at atkvøða fyri teimum. At ein føroysk lóg við øðrvísi viðmerkingum eisini er farin gjøgnum tingið, ger kanska eyðmýkingina eitt sindur minni. Men tað skapar hinvegin so nógvan forvirring, at fáur nú veit hvat, ið vendir upp, og hvat, ið vendir niður.

Advokatarnir trína inn

Og tá er tað so, at málið verður lagt fyri advokatarnar at greina!

Undir viðgerðini av málinum settu bara nakrir heilt fáir av okkara fólkavaldu seg førar fyri at seta fram egna meting av hesum fløkta máli. Nei, til tess kravdust notat frá advokatum! So politikararnir gingu og veipaðu við notatum og býttu notat út, og lósu burtur úr notatum tá teir talaðu.

Fyrst var tað ein advokatur á løgtingsskrivstovuni sum segði, at varð danska lógin samtykt, var tann føroyska meiningsleys. Hendan advokat helt andstøðan seg til.

Síðani var tað ein kendur advokatur við privatari praksis, sum kallaði lógina eitt framstig og segði, at donsku viðmerkingarnar bara staðfestu veruleikan. Hendan advokat helt samgongan seg til.

Síðani var tað leiðarin á einum svenskum universiteti ið fæst við fólkarætt, sum segði, at her var stórur vandi á ferð. Hann vísti andstøðan sjálvsagt eisini til.

Og so, meðan sjálv viðgerðin av málinum var í tinginum (sic!), kom løgmaður við enn einum notati frá eini advokati á Løgmansskrivstovuni, sum segði, at her var alt í lagi.

Eins og Kallsberg bílegði eitt